

Laidiens: 29.09.2006., Nr. 156

Ministru kabineta noteikumi Nr.789

Rīgā 2006.gada 26.septembrī (prot. Nr.49 8.§)

Šaursliežu dzelzceļa tehniskās ekspluatācijas noteikumi

Izdoti saskaņā ar Dzelzceļa likuma 1.panta 10.punktu

1. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka 750 mm platuma dzelzceļa (turpmāk – šaursliežu dzelzceļš) infrastruktūras tehniskā aprīkojuma, ritošā sastāva un tā funkcionēšanai nepieciešamo ēku un būvju tehniskās ekspluatācijas, kā arī vilcienu kustības organizācijas pamatprasības, ņemot vērā šī dzelzceļa specifiku.

2. Papildus šiem noteikumiem šaursliežu dzelzceļa ekspluatācijā piemēro arī platsliežu dzelzceļus reglamentējošos tehniskās ekspluatācijas noteikumus, ciktāl tie nav pretrunā ar šaursliežu dzelzceļa specifiku un šajos noteikumos minētajām prasībām.

3. Ja šaursliežu dzelzceļš nepieklaujas publiskās lietošanas vai cita dzelzceļa pārvaldītāja pārvaldījumā esošajiem sliežu ceļiem un tiek izmantots tikai kūdras ražošanas nodrošināšanai, minētā dzelzceļa infrastruktūras tehniskā aprīkojuma, ritošā sastāva un tā funkcionēšanai nepieciešamo ēku un būvju tehniskās ekspluatācijas, kā arī vilcienu kustības organizācijas prasības, nodrošinot dzelzceļa satiksmes drošību, nosaka attiecīgās dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja rīkojumi.

4. Dzelzceļa speciālists (darbinieks):

4.1. ir personīgi atbildīgs par šo noteikumu izpildi un satiksmes drošību to savu pienākumu apjomā, kas saistīti ar vilcienu satiksmi;

4.2. ievēro ugunsdrošības, darba drošības un veselības aizsardzības normatīvo aktu prasības, kas noteiktas viņa darba vietā;

4.3. dara visu iespējamo, lai apturētu vilcienu vai manevru sastāvu vai novērstu draudus situācijā, kad tiek apdraudēta vilcienu kustības drošība, cilvēku dzīvība, veselība un vide.

5. Personai, kura stājas darbā dzelzceļa speciālista amatā vai pilda šos pienākumus, ir darba pienākumu pildīšanai nepieciešamās zināšanas, prasme un veselības stāvoklis.

2. Dzelzceļa infrastruktūras tehniskais aprīkojums

2.1. Vispārīgās prasības

6. Dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs nodrošina būvju un iekārtu pastāvīgu uzturēšanu kārtībā un novērš bojājumu rašanos.
7. Dzelzceļu būves un iekārtas atbilst prasībām, kas nosaka drošu vilcienu kustību ar noteiktajiem ātrumiem.
8. Grozījumi būvju un iekārtu konstrukcijā pieļaujami tikai ar to personu atļauju, kurām ir tiesības apstiprināt projektu dokumentāciju attiecīgajām būvēm un iekārtām. Šaursliežu infrastruktūras būvobjektu rekonstrukciju un renovāciju (kapitālais remonts) veic atbilstoši dzelzceļa normatīvtehniskajiem dokumentiem un šiem noteikumiem.
9. Jaunuzceltās un rekonstruētās būves un iekārtas nodod ekspluatācijā tikai pēc tehniskās dokumentācijas apstiprināšanas, kas nosaka kārtību, kādā nodrošināma vilcienu kustības drošība, darba aizsardzība un apkārtējās vides aizsardzība (piemēram, tehniskās rīcības akti, darba instrukcijas), un pēc dzelzceļa speciālista (darbinieka), kas apkalpo šīs būves un iekārtas, zināšanu pārbaudes minētās dokumentācijas apjomā.
10. Šaursliežu dzelzceļa būves un ierīces atbilst būvju tuvinājuma gabarītu standartam – vismazākajai līdz ceļa asij pieļaujamai attāluma kontūrai, par kuru tuvāk nedrīkst atrasties nekādas būvju un ierīču daļas, izņemot ierīces, kas paredzētas tiešai mijiedarbībai ar ritošo sastāvu. Veicot jebkurus būvdarbus, remontdarbus un citus darbus, aizliegts pārsniegt būvju tuvinājuma gabarītu.
11. Stacijās attālums starp blakus ceļu asīm ceļa taisnēs ir vismaz 4000 mm šaursliežu ceļiem un 4700 mm starp šaursliežu ceļu un platsliežu ceļu, mazākssvarīgos ceļos un kravas pagalmu ceļos – attiecīgi vismaz 3600 mm un 4100 mm. Esošajās līnijās līdz to pārbūvei (rekonstrukcijai) attālumus starp blakus ceļu asīm var saglabāt pašreizējos.
12. Līmeniskos attālumus līknēs starp blakus ceļu asīm un starp ceļa asi un būvju tuvinājuma gabarītu posmos un stacijās nosaka būvju tuvinājuma gabarīta standarts.
13. Kravas, kuras izkrauj (izņemot ceļa remontam paredzēto balastu) vai kuras ir sagatavotas iekraušanai, līdz 760 mm augstumam atrodas ne tuvāk par 1500 mm no malējās sliedes galviņas ārējās šķautnes, bet, ja augstums ir lielāks, – ne tuvāk par 2000 mm.

2.2. Sliežu ceļu saimniecība

14. Šaursliežu dzelzceļa infrastruktūras objektiem (zemes klātne, ceļa virsbūve un inženierbūves) pēc savas izturības, stabilitātes un stāvokļa jābūt tādiem, lai nodrošinātu neapdraudētu un drošu vilcienu kustību ar noteikto ātrumu.
15. Stacijas ierīko līmeniskā ceļa gabalā. Izņēmuma gadījumos tās var izvietot slīpumā, kas nepārsniedz 4 ‰.
16. Stacijās, kurās paredzēta lokomotīvu atkabināšana no vagoniem un manevru operācijas, pieņemšanas un nosūtīšanas ceļu profilā paredz pretslīpumu virzienā uz šo ceļu norobežojošām pārmijām. Ja nepieciešams, lai nepieļautu vagonu paš aizribošanu uz citiem ceļiem, paredz ierīkot aizsargstrupceļu, aizsargpārmiju, nosviedējkurpi vai nosviedējpārmiju.
17. Stacijas izvieto ceļa taisnajos iecirkņos. Izņēmuma gadījumos pieļaujama staciju izvietošana arī līknēs, kuru rādiuss ir vismaz 300 m.
18. Sliežu ceļu plāna un profila instrumentālo pārbaudi veic ne retāk kā reizi 20 gados. Profila labošanas darbu termiņus nosaka, pamatojoties uz minētās pārbaudes rezultātiem.

19. Iecirkni, kurā notiek sliežu ceļa rekonstrukcija vai tiek veikti citi darbi, kas izraisa izmaiņas plānā un profilā, pēc darba pabeigšanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja komisija pārbauda kopā ar darbu izpildītāju. Darbu izpildītājs nodod attiecīgo dokumentāciju dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājam, bet stacijās – arī stacijas priekšniekam.

20. Ja stacijas teritorijā būvē jaunus objektus, paplašina vai pārnēs citā vietā jau esošos objektus, darbu izpildītājs nekavējoties nodod dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājam nepieciešamo dokumentāciju, kurā noteikta attiecīgo objektu piesaiste esošajai stacijas attīstībai.

21. Dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs nodrošina šādas dokumentācijas kārtošānu un glabāšanu:

21.1. dzelzceļa zemes nodalījuma joslas plāni;

21.2. visu ceļa saimniecības būvju un iekārtu rasējumi un apraksti;

21.3. apkalpojamo būvju un iekārtu normatīvtehniskā dokumentācija;

21.4. stacijas mēroga un shematiskie plāni;

21.5. visu galveno un stacijas sliežu ceļu garenprofili.

22. Zemes klātnes augšdaļas platums sliežu ceļa taisnēs atbilst sliežu ceļa virsbūvei un ir vismaz 3200 mm. Ceļa līknēs, kuru rādiuss ir mazāks par 300 m, zemes klātni paplašina atbilstoši tehniskajām prasībām.

23. Ceļa taisnēs un līknēs, kuru rādiuss ir 301 m un vairāk, sliežu ceļa platums starp sliežu galviņu iekšējām šķautnēm ir 750 mm. Līknēs, kuru rādiuss ir 201–300 m, sliežu ceļa platums ir 755 mm. Līknēs, kuru rādiuss ir 101–200 m, sliežu ceļa platums ir 760 mm, bet līknēs, kuru rādiuss ir mazāks par 100 m, sliežu ceļa platums ir 764 mm.

24. Sliežu ceļi nedrīkst būt platāki par 768 mm un šaurāki par 748 mm.

25. Ceļa taisnēs abu sliežu galviņu virsmas uzturamas vienā līmenī. Pēc dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja apstiprināta saraksta sliežu ceļa taisnēs visā to garumā vienu sliedi drīkst uzturēt 3 mm augstāk par otru. Ārējās sliedes paaugstinājumu sliežu ceļa līknēs atkarībā no līknes rādiusa un kustības ātrumiem nosaka dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs, un minētais paaugstinājums nedrīkst pārsniegt 60 mm.

26. Sliežu ceļa stāvokli pārbauda, izmantojot ceļa mērlīdzekļus (mērratiņus, defektoskopijas ratiņus vai citus mērlīdzekļus).

27. Pārmijās ir šādu marku krusteņi:

27.1. galvenajos ceļos un pasažieru vilcienu pieņemšanas un nosūtīšanas ceļos – ne stāvāki par 1/8;

27.2. pārējos ceļos – ne stāvāki par 1/7, bet simetriskajām pārmijām – 1/6.

28. Uz galvenajiem ceļiem pirms pretasmens kustības pārmiju asmeņiem novieto atsītējbrusas.

29. Aizliegts ekspluatēt pārmijas un ceļu krustojumus, kuriem ir kaut viens no šādiem bojājumiem:

29.1. atvienoti pārmiju asmeņi;

29.2. asmens nepieguļ rāmjslidei 3 mm un vairāk, asmens nepieguļšanu mērot pretim pirmajam vilktņim;

29.3. asmens izdrupums, kas var izsaukt riteņa uzmalas uzbraukšanu slidei, un visos gadījumos, kad izdrupuma garums ir:

29.3.1. galvenajos ceļos – 125 mm un vairāk;

29.3.2. pieņemšanas un nosūtīšanas ceļos – 150 mm un vairāk;

29.3.3. pārējos stacijas ceļos – 175 mm un vairāk;

29.4. asmens pazeminājums pret rāmjsliedi par 2 mm un vairāk, mērot griezumā, kur sākas asmens galviņas virsmas vertikālais noēvelējums;

29.5. 19 kg uz metru smagu un vieglāku rāmjsliežu vertikālais nodilums ir:

29.5.1. galvenajos ceļos – lielāks par 4 mm;

29.5.2. pieņemšanas un nosūtīšanas ceļos – lielāks par 5 mm;

29.5.3. pārējos stacijas ceļos – lielāks par 6 mm;

29.6. 19 kg uz metru smagu un vieglāku krusteņu serdes nodilums vietā, kur tās šķēsgriezuma platums ir 40 mm, ir:

29.6.1. galvenajos un pieņemšanas un nosūtīšanas ceļos – lielāks par 4 mm;

29.6.2. pārējos stacijas ceļos – lielāks par 5 mm;

29.7. 24 kg uz metru smagu un smagāku rāmjsliežu vertikālais nodilums ir:

29.7.1. galvenajos ceļos – lielāks par 6 mm;

29.7.2. pieņemšanas un nosūtīšanas ceļos – lielāks par 7 mm;

29.7.3. pārējos stacijas ceļos – lielāks par 8 mm;

29.8. 24 kg uz metru smagu un smagāku krusteņu serdes nodilums vietā, kur tās šķēsgriezuma platums ir 40 mm, ir:

29.8.1. galvenajos un pieņemšanas un nosūtīšanas ceļos – lielāks par 5 mm;

29.8.2. pārējos stacijas ceļos – lielāks par 8 mm;

29.9. attālums starp krusteņa serdes darba šķautni un pretsliedes galviņas darba šķautni ir mazāks par 716 mm;

29.10. attālums starp pretsliedes un spārnsliedes galviņu darba šķautnēm ir lielāks par 680 mm;

29.11. asmens vai rāmjsliedes lūzums un krusteņa (serdes, spārnsliedes vai pretsliedes) lūzums;

29.12. pārrauta kaut viena pretsliedes vienbultas ieliktna bultskrūve vai abas bultskrūves divbultu ieliktni.

30. Sliežu ceļus, pārmijas un sliežu ceļu krustojumus liek un noņem saskaņā ar dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja rīkojumu, informējot par to pārvaldātāju.

31. No jauna ieliktos ceļu krustojumus stacijās un pārmijas stacijās un posmos parasti ieslēdz savstarpējā atkarībā. Pieņemot ekspluatācijā savstarpējā atkarībā neieslēgtās pārmijas, dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs nosaka kārtību, kādā apskatāmas un pārbaudāmas šīs pārmijas un nostiprināmi pārmiju asmeņi.

32. Pārmijas aprīko ar ierīcēm to noslēgšanai ar piekaramām slēdzenēm. Šīs ierīces nodrošina asmens ciešu piegūšanu rāmjslīdei.

33. Savstarpējā atkarībā neieslēgtās pārmijas aprīko ar pārmiju rādītājiem, pēc kuriem skaidri un nepārprotami var noteikt ceļa virzienu.

34. Ja sliežu ceļi krustojas ar autoceļiem vai pilsētu ielām vienā līmenī, krustojšanās vietās ierīko pārbrauktuves.

35. Aizliegts neparedzētās vietās pāri sliežu ceļiem braukt transportlīdzekļiem un pašgājējām mašīnām, kā arī dzīt lopus.
36. Elektropārvades un sakaru līniju, naftas un gāzes vadu, ūdensvadu un citu virszemes un pazemes ietaišu krustojumi ar dzelzceļa infrastruktūru pieļaujami tikai ar dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja atļauju. Šādos krustojumos paredz speciālas drošības ierīces vai pasākumus, kas nodrošina netraucētu un drošu dzelzceļa ekspluatāciju.
37. Dzelzceļa līniju galveno ceļu krustojumus vienā līmenī aprīko ar aizsargstrupceļiem, aizsargpārmijām vai citām aizsargierīcēm.
38. Ceļa aizsprostierīces (nosviedējpārmijas), atrodoties aizsprostojošā stāvoklī, novērš iespēju ritošajam sastāvam izbraukt no ceļiem, uz kuriem šīs ierīces ir uzstādītas. Ceļa aizsprostierīces aprīko ar ceļa aizsprostojuma rādītājiem.
39. Pie galvenajiem ceļiem uzstāda ceļa zīmes – dzelzceļa līniju garuma (kilometri, piketi) pastāvīgos rādītājus. Lai norādītu dzelzceļa zemes nodalījuma robežas, kā arī virs zemes apzīmētu apslēptās zemes klātnes būves, uzstāda speciālas zīmes ar attiecīgo informāciju.
40. Ceļa zīmes uzstāda vilcienu kustības virziena labajā pusē kilometru skaita pieauguma virzienā, ne tuvāk par 2000 mm no malējā ceļa ass.
41. Ceļa zīmes un speciālās zīmes izgatavo atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.

2.3. Staciju saimniecība

42. Staciju aprīkojumam un ceļu izvietojumam jānodrošina vilcienu kustība, pasažieru apkalpošanas operāciju veikšana noteiktajos apjomos, kustības drošība, efektīvu tehnisko līdzekļu izmantošana un droši darba apstākļi.
43. Stacijas dežuranta darba (dienesta) telpas ir izolētas. Šajās telpās izvieto tikai vadības un kontroles ierīces.
44. Pārmiju posteņus, no kuriem tieši pārliek pārmijas, izvieto tādā vietā, no kurienes attiecīgās pārmijas un ceļi ir labi pārredzami.
45. Pārmiju posteņu telpas apgādā ar nepieciešamajām signālierīcēm, inventāru, darbarīkiem un materiāliem. Pārmiju posteņus apgādā ar telefonu sakariem.
46. Visas stacijas aprīko ar stacijas iekšējo sakaru ierīcēm, lai nodrošinātu sazināšanos starp stacijā strādājošiem dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja un pārvadātāja darbiniekiem.
47. Apgaismojumam jānodrošina vilcienu kustības un manevru neapdraudēta norise, pasažieru drošība, tiem iekāpjot un izkāpjot no vagoniem, kā arī apkalpes personāla netraucēts un drošs darbs.
48. Stacijās apgaismo iekārtas pasažieru apkalpošanai, ritošā sastāva tehnisko apkopju un remontu ceļus, vietas, kur sagaida vilcienus, pārmiju ielas un pārmijkopas, kā arī pārbrauktuves.
49. Ārējais apgaismojums nedrīkst ietekmēt signāluģuņu skaidru redzamību.

2.4. Signalizācija un sakari

50. Signāls ir saistošs visiem dzelzceļa darbiniekiem.